

Helge Skovs prædiken påskedag

Taler

Helge Skov
Biskop

Dato

15. april 1990

Sted

Ribe Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 28, vers 1-8

PÅSKEMORGEN

Kom, hjerte, med hvad dødt du har,
hvad du med sorg til graven bar,
gik med det alt til ham, som døde,
men levende dig nu vil møde!

*Men efter sabbaten, da det gryede ad den første dag i ugen, kom Maria Magdalene og den anden Maria for at se til graven. Og se, da blev der et stort jordskælv; thi en Herrens engel steg ned fra Himmelen og gik frem og væltede stenen bort og satte sig på den. Hans udseende var som lynild, og hans klædning hvid som sne. Og de, der holdt vagt, skælvede af frygt for ham og blev som døde. Men engelen tog til orde og sagde til kvinderne: "Frygt ikke! Thi jeg et ved, at det er Jesus den korsfæstede, I søger efter. Han er ikke her; thi han er opstanden, som han har sagt. Kom og se stedet, hvor han lå! Og skynd jer hen og sig til hans disciple, at han er opstanden fra de døde; og se, han går forud for jer til Galilæa; dér skal I se ham. Se, nu har jeg sagt jer det." Så skyndte de sig bort fra graven med frygt og stor glæde og løb hen for at fortælle hans disciple det.
(Matt. 28, 1-8.)*

Jeg tror, der er ting, præsten for alt i verden må afstå fra påskemorgen: Det er med drabelige ord at ville forsvare opstandelsen over for spotteres hånlige udtalelser, for så kommer han uvægerligt til at forråde det budskab, han er sat til at bringe.

Jeg siger det på forhånd, mine tilhørere: I skal ikke forvente noget advokatur for opstandelsen i min prædiken. Jeg må holde mig til den sag, der er min: At forkynde evangeliet om Jesus, der stod op af graven, og gøre det uden at lade mig anfægte af overfladiske spottere. Jeg vil nævne to: En dansk politiker, der forleden skrev: “Behøver jeg at tro på noget? Vorherre, Helligånden, Jesus og Jomfru Maria har altid rangeret i min bevidsthed på samme plan som nisser, og jeg har aldrig oplevet det som noget savn, at jeg ikke kan forestille mig nogen af dem, hverken treenigheden eller hø- og julenisser, som værende til.” Og videre hedder det, at hun er “tilbøjelig til at opfatte religion som skadelig overtro og i almindelighed ikke synes, der er nogen grund til at tage andre menneskers forestillinger om den slags ting mere højtideligt, end hvad de i øvrigt måtte mene om julemanden. Fred være med det”.

Det lyder så frigjort og så “med på noderne”, men adskiller sig ikke en millimeter fra, hvad romeren Kelsos sagde om Kristi opstandelse i sit polemiske skrift “Det sande ord” fra det andet århundrede: “Hvor mange andre skriver ikke om den slags overnaturlige ting for at overtale troskyldige tilhørere og selv høste fordel ved bedraget. Og hvem har set det? En halvforrykt kvinde, som I siger – og måske endnu en anden af samme skare bedragere, der måske enten har anlæg for drømme eller i sin sygelige indbildning fremkaldte sådanne fantasibilleder, som det lystede ham”.

Vi må altså opgive vort forsvar overfor disse fornægtere – vi må opgive alle forestillinger om, hvordan det gik til og blot fastholde den ene ting: Det, der skete påskemorgen, havde for den første kirke som for kirken i dag begivenhedskarakter mere end noget andet i vort liv.

Det, der skete, oplevede disciplene som en virkelighed, de ikke havde i deres magt. De så ham. Om det var i det, vi kalder et syn, ved vi ikke, men i hvert fald en ting kan vi slå fast: Det var ikke et produkt af deres eget forpinte sind!

Befrielsen kom til de flygtende og troløse! De stod over for Ham igen! Og så meget ved vi, at menneskene er blevet ved med at stå over for Ham som den levende, der endegyldigt har lagt al død bag sig. Det er de blevet ved med fra oldkirkens dage til i dag.

Jeg vil gerne indrømme, at opstandelsen er et underligt magisk ord, som man vist ofte slår om sig med i afmagt for at værges sig mod døden. Men skal vi

alligevel prøve at bruge det alt for store ord, må vi sige: Opstandelsen er ikke det, at man mobiliserer al sin livsenergi og al sin livsevne, sine sjælelige og åndelige kræfter, men hemmeligheden ved Jesu opstandelse er, at han ved, at han ikke kan frelse sig selv, men betror sig helt i Guds vold.

Han levede ikke, som vi gør, i en art trods mod Gud, en tillukkethed, som nægter, at der er andre muligheder i liv og i død end dem, vi selv er herre over.

Måske kan jeg bedst forklare, hvad jeg mener, ved at berette om en mand, der har fortalt om, hvordan det er at leve i dødens verden, hvor et menneske er henvist til sig selv alene og ikke ønsker at modtage hjælp udefra.

Det er Aksel Sandemose, der i sin bog "Murene omkring Jeriko" fortæller om tabet af sønnen Esben. Esben døde af blodkræft – leukæmi. Det varede længe, siger han, før det gik op for dem, at Esben led af den uhelbredelige sygdom. Esben var 18 måneder om at dø.

"Hvordan kan det bæres?" er spørgsmålet, han stiller. Jo, han nedskriver Esbens liv til ikke-eksistens. Det er den eneste barmhjertighed, han kan vise den døde, synes han. Han skriver: "Han er borte, han ved ikke, at han har levet, og han ved ikke, at han er død. Al denne elendighed findes kun i hans brors, hans mors og mit hjerte. For Esben er der ingenting sket, døden angår kun de levende". Og Sandemose erklærer, at det var en stor hjælp for ham ingen Gud at have. Når der ikke er nogen at klage til, er der heller ingen at anklage. Du klarer bedst den bitre død, når du tager imod den alene i dit hus, siger han.

Da drengen er død, rejser han alene til hjemmet i Kjörkelvik, mens hans kone tager til Italien for at glemme. Hans vej ud af ulykken er beskrevet sådan: "Jeg brugte et par måneder til at flytte nogle sten så store som pianokasser og lærte mig selv en mængde af de kneb, de måtte have benyttet sig af i oldtiden, når de ville ommøblere naturen... Dengang slæbte de ikke rundt med sådanne sten alene, de har været en hel sværm til at lægge råd op mod sådan en genstridig sten. Den største af dem besluttede jeg at løfte en meter op i luften. Det tog mig fem dage. Med en tyrkertro, der flytter bjerge, kan man ene mand slæbe afsted med sten så store som små huse".

Dette nævner jeg ikke for at hænge Sandemose ud, men fordi det er et budskab fra et land, hvor et menneske krymper sig af sorg og vil klare sig selv som sin

egen herre. Jeg kender ikke nogen skildring, der som den går mig til marv og ben end den, om den ensomme ulykkelige, der bakser sig ud af sin sorg.

Det er livstrods, da han tumler med de sten. Han ved godt, at han ikke kan vælte dem fra sønnens grav, men han kan vælte sorgen fra sit sind. Heroisk frelser han sig selv fra den livsødelæggende sorg ved at ommøblere naturen, som han selvironisk siger det.

Det er både til at le og græde over denne afsindige tumlen med hushøje sten – det er en psykologisk selvforløsning. Vi ville sige “sorgbearbejdelse” med et i tiden meget yndet udtryk.

Men er der virkelig befrielse i denne forløsning? Er det ikke kun en dump smerte og en heroisk livstrods, som ingen, der har prøvet at miste en, de holder af, tør trække på skuldrene af?

Alligevel forekommer det mig at være mærket af døden altsammen; en krampagtig holden sig på benene. Sådan tolker Sandemose ærligt i sin afmægtighed den gudløses tragedie. Der er blot den forskel på ham og os, at han er ærlig i sin fornægtelse. Men død er det altsammen.

I opstandelsesberetningen er der ingen sten, der skal væltes fra eller flyttes. Evangeliet er, at stenen *er* væltet fra. Det *er* sket. I historien om Jesu liv, død og opstandelse er det liv altsammen. Hvorfor? Jo, her er en fuldstændig åbenhed over for livet og døden. Over for Gud.

En af evangelisterne fortæller, at da han hænger på korset, siger hans modstandere hånlige til ham: “Andre kan han frelse, sig selv kan han ikke frelse. Lad ham frelse sig selv og stige ned af korset, så vi kan se det, så vil vi tro ham”. Det var et bevis på, at han ikke var Kristus, når han ikke hjalp sig selv, syntes de. Så syntes de også alle hans andre befrielseshandlinger faldt til jorden. Og det samme synes måske vi?

Og så forholder det sig lige omvendt. Han viste sig som sin fars søn. Han var ikke en selvfrelder som alle os andre. Han var ikke et heroisk menneske, der kunne selv, men han er og bliver det menneske, som ikke lever for at frelse sig selv, men derved bliver til frelse for os andre.

Han siger netop med hele sit liv: Et menneske skal slet ikke frelse sig selv, det er den store misforståelse, som gør, at vi ikke kan leve. Vi må i liv og i død betros til Gud og leve i håbet til hans barmhjertighed. Fordi han gjorde det, begynder livet at leve, der hvor han går. Mennesker og deres verden bliver pludselig levende, når de af hans ord får besked på, at de skal opgive deres egen selvhævdelses umulighed og give sig håbet om en ny himmel og en ny jord i vold.

Det er en befrielse, at Gud atter gør sig gældende som Herren – det er altings genfødsel, at det sker, for alt bliver sygt til døden, der hvor mennesket vil råde.

Sig selv kunne han ikke frelse, det var den almægtiges sag. Hans budskab lød jo netop på, at den, der forsøger at frelse sig selv, skal dø, men den, der sætter sit liv til, skal frelses.

Der er ikke tale om, at Jesus gør sig til herre over opstandelsen, for gør han det, eller gør man det, så er det ikke opstandelse mere. Påskemorgen er alene Guds sag.

Vi skal i dag gøre op med fornægtelsen af håbet, men også med det, jeg vil kalde naturtrøsten, som den, der har mistet, ofte så overfladisk henvises til af velmenende mennesker: Se, nu grønnes det igen derude – du der har haft døden indendøre!

Martin A. Hansen har et sted fortalt om, hvordan han – skønt kaldt hjem – kom for sent til sin fars dødsleje. Da han går over sit hjemms marker en sen våraften på vejen hjem til den døde far, mærker han, hvor alting gror. Han tager en jordknold op og smuldrer den, fin og sprød. Det skulle de have talt om, han og hans far. I mulden ser han faderens træskospor. Nu skal en anden gå på disse marker. Ved hegnet står hans greb glemt og kold.

Nej, siger han til sig selv, han har ikke lov at gå her og nippe til violduft og vibeskrig, når kulden stiger af en kiste. Og så går han ind og holder sin nattevagt ved den døde far. Han fatter ikke, at det kan være sandt. Han var for levende til at dø! Er dette da alt, hvad der bliver tilbage af et menneskeliv? – spørger han. Døden og graven. De kommer med deres snak om naturens trøst, de hyller døden i blomster og planter roser på graven. De siger, at foråret vil komme igen, violen vil dufte, viben ligge på æg. Hvad kommer det mig ved, når min far er

død, når jeg skal dø? På menneskehedens rå kistefæld lægger man urtekost, men det er ingen trøst for den, der lever og skal dø. Natten går og vågelysene brænder ned. Morgenen gryr. Et sted i nattens indre bliver sent til tidligt. Kirkeklokkerne ringer. Guds klokker ringer. Først skal de ringe hans far ned i jorden, så skal de ringe ham op. Det er påske, og Kristus er opstanden.

Vi skal ikke vælte stenen fra eller flytte nogen sten. Evangeliet er, at stenen *er* væltet fra. Det *er* sket. I en gammel bekendelse hedder det: "Vi forventer de dødes opstandelse og den kommende verdens liv".

Det har vi ikke lært af os selv, men af Jesu opstandelse.

Lært at vente det umulige: At lægge sit dødsdømte liv i Hans hånd og bede Ham oprejse det af graven.

Nu efter prædikenen er der barnedåb, og vi skal igen høre håbets ord sagt til et nyt lille menneske:

Ja, lovet være Gud, Vor herres Jesu Kristi far, som i sin store barmhjertighed har genfødt os til et levende håb ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde.

Vi forstår det ikke, men vi tror det, for vi kan ikke lade være!

AMEN

Kilde

Skov, Helge: "Blomstre lad muld hvor de træde. Prædikener og ordinationstaler", s. 13-19. Forlaget ANIS, 2. opl. 1993

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Påskedag

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/helge-skovs-praediken-paskedag>